

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ АГРОЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор

Інституту агроекології і
природокористування НААН
д.е.н., професор,
академік НААН



Оксана ДРЕБОТ

« _____ » _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ЕКОНОМІКА ЛІСОВОГО
ГОСПОДАРСТВА»**

(дисципліна вільного вибору)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 Економіка

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Третій (освітньо-науковий)

Київ-2022

Робоча програма з дисципліни «Економіка лісового господарства» для здобувачів третього рівня освіти Інституту агроекології і природокористування НААН за спеціальністю 051 «Економіка»

Укладач О.І. Дребот – Київ: ІАП НААН, 2022. – 13 с.

Розробник: О.І. Дребот, д.е.н., професор, академік НААН

Робочу програму схвалено на розширеному засіданні відділу інституціонального забезпечення природокористування (протокол № 3 від 14.06. 2022 р.)

Заступник завідувач відділу



Петро МЕЛЬНИК

Затверджено Вченою радою Інституту агроекології і природокористування НААН (Протокол № 3 від 28.06. 2022 р.)

Вчений секретар:
кандидат сільськогосподарських наук



Світлана МАЗУР

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
5.1. Лекції	8
5.2. Практичні заняття	8
5.3. Самостійна робота	9
6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	9
7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	9
8. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ	10
9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	11
10. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	13
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	13

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2019-2020 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Економіка лісового господарства» виділено всього 90 академічних годин (3 кредита ECTS), у т.ч. аудиторних –25 годин (лекції – 13, практичні заняття – 12), самостійна робота здобувачів – 65 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Очна/заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова
		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 051 «Економіка»	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – розрахункове		<i>Семестр</i>
Загальна кількість академічних годин – 90		2-й
		<i>Лекції</i>
		13 год.
	<i>Практичні</i>	
	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	12 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		65 год.
		Підсумковий контроль: залік

З переходом економіки України до ринку зростають вимоги до економічної підготовки спеціалістів. Вивчення дисципліни «Економіка лісового господарства» має за мету надати здобувачам знання, уміння та навички, необхідні для професійної діяльності в лісовому господарстві. «Економіка лісового господарства» – прикладна економічна дисципліна, яка вивчає форми прояву економічних законів у лісовому господарстві, базується на загальноекономічних та технологічних дисциплінах і, водночас, є базовою при вивченні інших прикладних економічних дисциплін.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Економіка лісового господарства» базується на знаннях таких дисциплін, як «Економіка природокористування», «Екологічна політика», «Нормування антропогенного навантаження на природне середовище», вивчених у 1-му семестрі.

В результаті вивчення економіки лісового господарства здобувачі повинні володіти сучасними досягненнями вітчизняної та зарубіжної економічної науки.

Вони повинні знати:

- економічні основи виробництва в лісовому господарстві;
- сутність та зміст основних економічних категорій: продуктивність праці, собівартість продукції, ціна, прибуток, рентабельність;
- шляхи підвищення ефективності лісгосподарського виробництва;
- наукові основи багатоцільового використання лісових ресурсів та шляхи підвищення ефективності виробництва;
- методи економічного обґрунтування господарських заходів для прийняття управлінських рішень.

Здобувачі повинні вміти виконувати техніко-економічні розрахунки і на їх основі здійснювати аналіз альтернативних варіантів для вибору оптимальних рішень.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Організаційні аспекти економіки лісового господарства

Тема 1. Основні аспекти економіки лісокористування

Тема 2. Екологічні та економіко-соціальні основи сталого лісоуправління

Тема 3. Персонал підприємств лісового господарства

Змістовий модуль 2. Економічні умови господарювання та його результати

Тема 4. Оплата та продуктивність праці у лісовому господарстві

Тема 5. Основні засоби у лісовому господарстві

Тема 6. Нематеріальні ресурси та активи у лісовому господарстві

Тема 7. Результати діяльності підприємств лісового господарства та оцінка її ефективності

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лб	інд	СРЗ		л	п	лб	інд	СРЗ
<i>Змістовий модуль 1. Підприємства водного господарства в умовах ринку</i>												
Тема 1.1	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 1.2	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 1.3.	14	2	2			10	14	2	2			10
Разом за модуль 1	42	6	6			30	42	6	6			30
<i>Змістовий модуль 2. Економічні умови господарювання та його результати</i>												
Тема 2.1	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2.2	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2.3	12	2	2			8	12	2	2			8
Тема 2.4	8	1				7	8	1				7
Разом за модуль 2	48	7	6			35	48	7	6			35
Всього годин	90	13	12			65	90	13	12			65

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб – лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРЗ – самостійна робота здобувачі.

5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Організаційні аспекти економіки лісового господарства	
Тема 1. Основні аспекти економіки лісокористування Лісокористування: сутність, основні елементи та взаємозв'язок. Організація лісового господарства та його структура. Історія розвитку лісового господарства України.	2
Тема 2. Екологічні та економіко-соціальні основи сталого лісоуправління Екологічні основи сталого лісоуправління: ліс як екосистема, глобальне значення лісів, збереження біологічного різноманіття. Економічно стале лісоуправління: використання деревинних ресурсів лісу та види лісокористування. Соціально стала діяльність у лісовому господарстві: соціальна ролі лісу, охорона праці.	2
Тема 3. Персонал підприємств лісового господарства Сутність, класифікація та структура персоналу. Визначення чисельності персоналу та його оцінка. Кадрова політика і система управління персоналом.	2
Разом за змістовий модуль 1	6
Змістовий модуль 2. Економічні умови господарювання та його результати	
Тема 4. Оплата та продуктивність праці у лісовому господарстві Сутність заробітної плати, її структура та джерела коштів. Тарифна система оплати праці та її основні елементи. Форми і системи оплати праці, преміювання працівників. Продуктивність праці: сутність, методи вимірювання та фактори зростання.	2
Тема 5. Основні засоби у лісовому господарстві Основні засоби: склад, структура, оцінка і переоцінка. Амортизація та методи нарахування амортизаційних відрахувань. Знос, його види та форми усунення. Ефективність відтворення та використання основних засобів. Показники використання земель лісового фонду.	2
Тема 6. Нематеріальні ресурси та активи у лісовому господарстві Нематеріальні ресурси: сутність та характеристика. Сутність нематеріальних активів та особливості їх обліку. Підходи до визначення вартості нематеріальних активів та їх амортизація.	2
Тема 7. Результати діяльності підприємств лісового господарства та оцінка її ефективності Показники виробництва і реалізації продукції. Дохід та прибуток підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства.	1

Ефективність виробництва: сутність, показники вимірювання, види та фактори зростання	
Разом за змістовий модуль 2	7
Всього	13

5.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Організаційні аспекти економіки лісового господарства</i>		
1.	Класифікація способів рубок головного користування	2
2.	Види рубок догляду за лісом, їх мета	2
3.	Методи рубок догляду	2
Разом за змістовий модуль 1		6
<i>Змістовий модуль 2. Економічні умови господарювання та його результати</i>		
4.	Основні організаційно-технічні показники рубок догляду за лісом	2
5.	Традиційні технології і способи рубок догляду	2
6.	Проблеми рубок догляду і основні шляхи її вирішення	2
Разом за змістовий модуль 2		6
Всього		12

5.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Організаційні аспекти економіки лісового господарства</i>		
1.	Форми звітності лісгосподарського підприємства	10
2.	Основні економічні показники діяльності лісгосподарського підприємства	10
3.	Планування обсягів допоміжних лісгосподарських робіт	10
Разом за змістовий модуль 1		30
<i>Змістовий модуль 2. Економічні умови господарювання та його результати</i>		
4.	Принципи організації лісового та садово-паркового господарств	10
5.	Поняття предметів і засобів праці. Засади виробництва	10
6.	Вимоги до якості води різного використання	8
7.	Поняття основних та оборотних засобів виробництва	7
Разом за змістовий модуль 2		35
Всього годин		65

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в групах; лабораторних досліджень; конференцій; ділових та рольових ігор.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Економіка лісового господарства» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачі здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувача в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач отримує за виконані розрахункові, лабораторні роботи, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, ессе, активність під час дискусій.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що здобувач не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих здобувачем оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5}$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться здобувачеві, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться здобувачеві, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «екзамен»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

10. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point;
2. Нормативно-технічна документація;

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бондар І.Ю. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції: Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2015. 231 с.
2. Врублевська О.В. Конспект лекцій з економіки природокористування. Л.: УкрДЛТУ, 2003. 210 с.
3. Дейнека А.М. Лісове господарство: еколого-економічні засади розвитку. К.: Знання, 2009. 264 с.
4. Друри Колін. Введення . Введення в управлінський облік. К.Лібра, 2013. 234 с.
5. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручник.: Львів.: Світ, 2008. 456 с .
6. Онищенко О.В. Організація виробництва: навч. посібник. К.: Лібра., 2003. 335 с. .
7. Пірс П. Основи економіки лісового господарства. К.: ЕКО-інформ, 2006. 223 с.
8. Сенько Є.І, Економіка праці в лісовому секторі: навч. посібник. Л.: НЛТУ, 2007. 107 с.
9. Синякевич І.М. Економіка лісокористування: навч.підруч Львів: ІЗМН, 2007. 402 с.
10. Johansson P.O., Lofgren K. The Economics of Forestry and Natural Resources. Oxford, UK: Basil Blackwell, 2008. 229 с. .
11. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2008 р. 14. Закон України «Про внесення змін до лісового кодексу України» від 8 лютого 2006 р.

Додаткова література

1. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручник.: Львів.: Світ, 2008. 456 с.
2. Каверина О.Д. Управлінський облік. Системи, методи, процедури. 2012. 350 с.
3. Синякевич І.М. Економіка лісокористування: навч.підруч. Львів: ІЗМН, 2007. 402 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. DEREVO.info—інформаційний портал деревообробної галузі. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/lglpdp/>
2. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського
3. <http://e-heritage.ru/unicollections/list.html?id=42033753&noroot> – електронна бібліотека

Календарно-тематичний план вивчення навчальної дисципліни професійної підготовки
«ЕКОНОМІКА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА»

ІАП НААН

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор
 Інституту агроекології і
 природокористування НААН
 д.е.н., професор,
 академік НААН



Оксана ДРЕБОТ

« _____ » _____ 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ для аспірантів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти з галузі знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки Спеціальності: 051- Економіка З дисципліни «ЕКОНОМІКА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА» 2-й семестер 2022-2023 навчальний рік	Кількість тижнів	3
	Лекцій	13 год
	Семинарські заняття	12 год
	Самостійна робота	65 год
	Всього	90 год

Дата	Лекції	Клк. годин	Практичні заняття	Клк. годин	Самостійна робота	Клк. годин
	Основні аспекти економіки лісокористування	2	Класифікація способів рубок головного користування	2	Форми звітності лісогосподарського підприємства	10
	Екологічні та економіко-соціальні основи сталого лісоуправління	2	Види рубок догляду за лісом, їх мета	2	Основні економічні показники діяльності лісогосподарського підприємства	10

Персонал підприємств лісового господарства	2	Методи рубок догляду	2	Планування обсягів допоміжних лісгосподарських робіт	10
Оплата та продуктивність праці у лісовому господарстві	2	Основні організаційно-технічні показники рубок догляду за лісом	2	Принципи організації лісового та садово-паркового господарств	10
Основні засоби у лісовому господарстві	2	Традиційні технології і способи рубок догляду	2	Поняття предметів і засобів праці. Засади виробництва	10
Нематеріальні ресурси та активи у лісовому господарстві	2	Проблеми рубок догляду і основні шляхи її вирішення	2	Вимоги до якості лісу різного використання	8
Результати діяльності підприємств лісового господарства та оцінка її ефективності	1			Поняття основних та оборотних засобів виробництва	7

*Д.е.н., професор, академік НААН,
директор Інституту агроекології і природокористування НААН*



Оксана ДРЕБОТ